

Ο ΦΙΔΩΣ
ΤΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ,
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Ε'.

Τεῦχος Α'. Μάρτιος 1861.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Στοχασμοί αὐτοσχέδιοι Κορχη. (Συνέχεια).—Η πρώτη ἐκ τῶν περὶ Αιγύπτου ἐπιστολῶν τοῦ ἄγγλου περιηγητοῦ Savary. (Συνέχεια καὶ τέλος) —Οι γαιάγραφες.—Η ἐναέριος ταράν.—Ἐλληνικὸν Νοσοκομεῖον Σμύρνης.—Διηγήματα. Η ἀδριατικός θυγάτηρ.

Ο λανθανόμενος προσκλητής ν' ἀφιερώσῃ
ἄφεν τινα εἰς τὰς ὑποθέσεις του, ἀπεκρίθη
τούτο ζητεῖτε εἰς ἡμὲς, δεσμοί προτιμῶ
μικρὰν ῥανίδα σοφίας ή πίθους πλούτου;

EN ZAKYNTHOS,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ
Κωνσταντίνου Ρωσσολίμου.

1861.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΜΟΥ

Ἐκεῖδόθη τέως ἐν Ἀθήνῃ. ἐν τῷ τυπογραφ. τοῦ «Πρωτιοῦ Κήρυκος» Ἐφημερίς τῆς Γεωργίας, ἐν ᾧ καὶ περὶ ἐμπορίου καὶ βιομηχανίας καθ' ὃ σον ἔχουσιν σχέσιν μετ' αὐτῆς, ἀναγγέλλουσα τὰς νέας γεωργικὰς ἐφευρέσεις καὶ βελτιώσεις καὶ ὑποβάλλουσα εἰς γνῶσιν τῶν κτηματιῶν καὶ γεωργῶν τὰς τροπολογίας καὶ βελτιώσεις σσαι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπενεχθῶσι καὶ εἰς τὴν γεωργίαν τῆς Ἑλλάδος. Τὴν χρημάτητα τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ τῆς Ἑλλάδος γωνίαι καταπλημμυροῦνται ὑπὸ παντοειδῶν συγγραμμάτων καὶ μόνον περὶ γεωργίας οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη φροντὶς καταβάllεται, πᾶς τις ὁμολογεῖ. Προορισμὸς τῆς γεωργικῆς ἐφημερίδος εἶναι ἡ ἀναπλήρωσις οὐσιώδους διὰ τὴν γεωργίαν κενοῦ, ἐφ' ἣς ἀσχολοῦνται τὰ τρία ἵσως τέταρτα τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸς τοῦτο δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ τοῦ ἐκδότου Κ. Μαυρομάτη προαιρεσίς, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν δμογενῶν ἡ σύμπραξις. Ἡ ἐτησία τῆς ἐφημερίδος συνδρομὴ, ἐκδιδούμενης δις τοῦ μηνὸς εἰς 5 τυπογραφικὰ φύλλα εἶναι διὰ τὰς Ἀθήνας δρ. 16. διὰ τὰς ἐπαρχίας δρ. 18. διὰ τὰς Ἰονίους νήσους δίστηλα 3. διὰ τὴν Δακίαν, διὰ μὲν τῆς Κωνσαντινουπόλεως, τάληρα αὐτεριακὰ 5, διὰ δὲ τῆς Τεργέστης 6. διὰ τὴν Ρωσίαν ρεύματα ἀργυρᾶ 8. διὰ τὴν Γαλλίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ἰταλίαν φράγ. 19. (Ἐκ τοῦ ΠΡΩΤΙΟΥ ΚΗΡΥΚΟΣ)

Τὴν ἀγγελίαν ταῦτην συστατοῦμεν καὶ ἡμεῖς θερμῶς εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὴν πρόοδον.

Τοῦ ἐν Πάτραις Α. Σ. Ἀγαπητοῦ ὁ ζῆλος εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ τὴν πρόοδον τῆς νοητικῆς ἀναπτύξεως ἀρκούντως συσταίνει αὐτὸν, καθότι μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐκδόσεών του ἥδη ἐξέδοσε καὶ ΑΠΑΝΟΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΓΡΑΦΗΣ, συγκείμενον ἐκ σελίδων 64, τὸ ὅποιον τιμᾶται Λεπτὰ 50· ἐξέδοσε δὲ ἐκ δευτέρου καὶ ΤΟΝ ΜΑΓΕΙΡΟΝ Η ΦΙΔΟΝ ΤΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, τιμῶμενον Δραχμᾶς. Καὶ τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ εἶναι βιβλιάρια ἄξια ἀποκτησεως.

Ο ΦΙΛΟΣ

ΤΗΣ

ΝΕΟΛΑΙΑΣ,

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Ε'.

Τεῦχος Α'. Ζάκυνθος 1861.

Μάρτιος.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΙ

περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης.

(Συνέχεια).

Πόθεν ἐκινήθη εἰς τοιαύτην βλασφημίαν ὁ Θεόδωρος; καὶ τί ἐπρεπε νὰ κάμη διὰ νὰ τὴν ἀποφύγῃ; Ἐπρεπε νὰ διακρίνῃ τὸν καιρὸν, εἰς τὸν ὅποιον ἔγραψεν ὁ Όμηρος ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Ἀττικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, καὶ νὰ χωρίσῃ τῆς Όμηρικῆς γλώσσης τὰ ἰδιώματα εἰς ἔξαιρετον κεφάλαιον, ἀλλο παρὰ τὸ περὶ σολοικισμοῦ κεφάλαιον, η νὰ τὰ κάμη παράρτημα τῆς Γραμματικῆς του, ἦγουν Γραμματικὴν ἀλλην, ἐπιγραφούμενην Ωμηρικήν. Ἐπρεπε νὰ συμπεράνῃ δτι εἰς διάστημα τοσούτων ἐτῶν η γλώσσα δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ η αὐτή, δτι η μεταβολὴ τῆς γλώσσης ἐξ ἀνάγκης μετέβαλε τὴν Γραμματικήν, καὶ δτι οι νομίζομενοι τοῦ Ωμήρου σολοικισμοὶ ἀλλο δὲν εἶναι παρὰ ἰδιώματα τῆς γλώσσης, καὶ κανόνες τῆς Γραμματικῆς τῶν Ωμηρικῶν χρόνων, τοὺς ὅποιους ἀν παρέβαινε, τότε δικαίως, ηθελε κριθῆ σόλοικος καὶ ἀμαθῆς τῆς γλώσσης του. Ἀλλὰ τί λέγω, «Τῶν Ωμηρικῶν ἔχρονων; Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἰδιώματα ταῦτα τοῦ Ωμήρου εὑρίσκονται ἀληθῶς εἰς τοὺς Ἀττικοὺς ποιητὰς, καὶ ἔξαιρέτως εἰς τὸν Σοφοκλέα (τὸν καὶ διὰ τοῦτο ἐπονομασθέντα Ωμηρικώτατον), οἱ δποῖοι, μεταχειρισθέντες αὐτοὺς μετὰ τοσούτων ἐτῶν διάζημα, πολὺ δικαιότερον ἐπρεπε νὰ καταδικασθῶσιν ὡς σολοικίζοντες· καὶ μ' δλον τοῦτο ἐθαυμάσθησαν ὡς κανόνες ὁρθότητος, διὰ τὸ πρὸς τὸν Ωμηρον σέβας, σέβας τὸσον βαθύ, ὥστε καὶ οἱ πολὺ μεταγενέστεροι, οἱ κατὰ τοὺς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Πτολεμαϊκούς χρόνους ἀκμάσαντες ποιηταί, ἐτόλμησαν νὰ Όμηρίσωσι, χωρὶς νὰ τολμήσῃ τις νὰ τοὺς ὄνομάσῃ σολοικιστάς.

Οἱ σολοικισμοὶ τοῦ Όμηρου, ἐὰν ἀληθῶς ἐσολοίκιζεν ὁ Όμηρος, μήτε νὰ φανερώθωσι, μήτε νὰ καταδικασθῶσιν ὡς τοιοῦτοι ἢ τὸ δυνατόν, πλὴν ἀπὸ τὴν σύγχρισιν καὶ παράθεσιν ἀλλων ἀσολίκων παιητῶν συγχρόνων καὶ συμπολιτῶν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἀπ' ἔκεινην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον, καὶ ἀπὸ τὰς Ἰωνικὰς πόλεις, παρὰ τὸν Όμηρον ἀλλος σχεδὸν ποιητῆς κάνεις δὲν σώζεται. Όθεν εἶναι πολὺ πιθανώτερον, καὶ εἰς τὸν ὄρθινον λόγον συμφωνότερον, ὅτι ἡκολούθησε τὴν χρῆσιν, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἔκεινους τῆς τότε γλώσσης ἢ διαλέκτου κανόνας, τοὺς ὅποιους ἥθελαμεν εὑρεῖ, καὶ εἰς τοὺς συμπολίτας καὶ συγχρόνους αὐτοῦ ποιητὰς, ἀν δὲν τοὺς ἀφάνιζεν ὁ χρόνος. Ἐὰν ἔπειτα οἱ Ἀττικοὶ ποιηταί, καὶ διὰ τὸ πρὸς τὸν Όμηρον σέβας, καὶ διότι ἢ διάλεκτος αὐτῶν εἴχε φυλάξει μέγα μέρος τῆς Όμηρικῆς διαλέκτου, μετεχειρίσθησαν τῆς ποιήσεως ἔκεινου τὰ σχῆματα, οὐδὲ εἰς αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα σχῆματα εἶναι δίκαιον, νὰ λέγωνται σολοικισμοὶ μᾶλις ἄρρενεις εἰς αὐτὰ τῶν ἀρχαῖσμῶν τὸ δόνομα (1).

Μήτε ἵκανόν εἶναι νὰ δικαιώσῃ τὸν Θεόδωρον ὅτι προσθέτει εἰς τὸ τοῦ σολοικισμοῦ κεφάλαιον, διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν ἀτοπίαν τοῦ κεφαλαίου «Ταῦτά γε μὴν πάντα, εἰ καὶ τοῖς ποιηταῖς σχῆμαθ' ἄπτα νέειν, ἥμιν μέντοι ὡς ὑποδείγματα κείσθω τοῦ περὶ τὸν πεζὸν λόγον σολοικισμοῦ». Ἀλλο εἶναι τὸ σχῆμα καὶ ἀλλο ὁ σολοικισμός. Τὰ σχῆματα εἶναι συντάξεις ἀνώμαλοι, ἥγουν ἔναντι τῆς φυσικῆς καταλληλίας τοῦ λόγου, στηριζόμεναι ὅμως εἰς τῶν δοκίμων συγγραφέων τὴν σύμφωνον χρῆσιν· καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρουσιν ἀπὸ τοὺς σολοικισμοὺς, οἱ ὅποιοι εἶναι καὶ αὐτοὶ συντάξεις ἀνώμαλοι, ἀλλὰ δὲν ἐπιστηρίζονται εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἐπαινουμένων συγγραφέων, ἢ τούλαχιστον δὲν εὑρίσκονται πλὴν σπανίως καὶ εἰς ὀλίγους τινάς ἐξ αὐτῶν, ἐξ ἀπροσεξίας περισσότερον παρὰ θεληματικῶς γεννηθεῖσατ. Τοιαῦτα σχῆματα εὑρίσκονται εἰς ὅλις τὰς γλώσσας, σπανιώτερα εἰς τοὺς λογογράφους, συνεχέστερα εἰς τοὺς Ποιητάς. Εἰς ὅλις ὡσαύτως τὰς γλώσσας εὑρίσκονται καὶ σολοικισμοὶ, κατ' ἔκεινην μᾶλιστα τοῦ

(1) Οἱ τις ἀσύγηθες καὶ παράξενον μεταχειρίσθη τις λέγους ἢ γράφων, ἐὰν δὲν ἦναι σολοικισμοὶ, λέγεται ἀρχαῖσμος, ἢ Νεολογία· ἥγουν ἔννιζει τὴν ἀκοήν, ἢ διότι ἐπαινεῖ πρὸ πολλοῦ νῦν ἦναι, ἢ διότι δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς χρῆσιν. Ἀλλὰ πᾶς ἐδύνατο Όμηρική, φερ' εἰπεῖν, χρῆσις, εἰς μίαν ἀπὸ τοῦ Σοροκλέους τὰς τραγῳδίας, νὰ ταράξῃ τὴν ἀκοήν τῶν Ἑλλήνων, εἰς τῶν ὅπριων τὰ σχολεῖα τὸ πρῶτον καὶ ἀξιολογώτερον μάθημα ἢ τὸν Όμηρος, ἐκ τῶν ὅποιων πολλάλιοι τὸν ἔξευρον ἐκ στήθους, οἱ ὅποιοι εἴχον ἀπαιδεύτους καὶ ἀγρούκους τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὸν Όμηρον. Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὸ βάπτισμα τοῦδε τοῦ Αλκιδιάδην εἰς ἄπο τοὺς διδασκαλίους, εἰς τοῦ ὅποιου τὸ σχολεῖον δὲν εὔσθη Όμηρος; τὸ βάπτισμα ἢ τὸ βέβαιον ἀλλὰ τολμηρότερος ἢ τὸν ὁ κατακράματος τοῦ Όμηρου διδάσκαλος.

χρόνου τὴν περίοδον, διόταν αἱ γλῶσσαι παραχράζωσι, καὶ γίνονται τρόποι τινὰ προδοπότης τῆς μελλούσης τῶν ἐθνῶν βαρβαρότητος. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἦναι τὸ πρᾶγμα, τοὺς σολοικισμοὺς τῆς ποιήσεως (ἔξω ἀπὸ τὴν Ἰαμβικὴν Ἰωας ποίησιν), εἶναι τόσον ἀνάρμοστον νὰ τοὺς φέρῃ τις παραδειγματα τῶν σολοικισμῶν τοῦ πεζοῦ λόγου, δσον ἥθελεν εἰσθαι τὸ νὰ διδάσκεται ὁ βάπτης πῶς ἔχει ν' ἀποφύγῃ τοῦ σκυτοτύμου τὰ σφάλματα.

Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ διὰ τὸ «Σφέτερον πατέρερον ὑμεῖουσαι τοῦ Ἡσίοδου. Τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι μοναδικὸν, κ' ἥθελε δικαιίτερον ὄνομασθη σολοικισμός, ἐὰν ἢ τὸ βέβαιον ὅτι δὲν τὸ μετεχειρίσθησαν ἀλλοιοι σύγχρονοι καὶ συμπολίται τοῦ Ἡσίοδου ποιηταί. Πιθανώτερον ὅμως εἶναι τὸ ἐναντίον, ὡς γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὸν δυϊκὸν ἀριθμὸν, Σφῶ, Σφῶν, καὶ τὸ παράγωγον Σφωτέρος, καὶ ἀπὸ τὰ πληθυντικὰ, Σφεῖς, καὶ Σφᾶς (1). Εἴαν ταῦτα ἀδιαφόρως, παριζάνωσι τὸ δεύτερον καὶ τρίτον πρόσωπον, τί ἐμπόδιζε τὸ Σφέτερον; νὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν διττοπροσωπίαν; οὐδὲν ἀλλο βέβαια παρὰ τὴν χρῆσιν. Ἀλλ' ἡ χρῆσις ἐδύνατο νὰ ἦναι διάφορος εἰς τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον ὅπου ἔγραψεν ὁ Ἡσίοδος παρὰ τὴν χρῆσιν τῶν μεταγενεστέρων, ἢ καὶ ἀλλων ποιητῶν συγχρόνων, ἀλλ' ὅχι καὶ συμπολιτῶν αὐτοῦ.

Εἶχε χρείαν ἀπὸ παραδείγματα σολοικισμῶν ὁ Θεόδωρος; ἔπειτε νὰ τὰ ζητήσῃ καὶ νὰ τὰ συναθροίσῃ ἀπὸ τοὺς συγχρόνους τοῦ Μενάνδρου συγγραφεῖς καὶ ποιηταίς, καὶ τοὺς μικρὸν μετ' ἔκεινον ἀκμάσαντας, ἥγουν ἀπὸ χρόνου περίοδον, ὅταν ἥριζεν ἀληθῶς ἢ γλῶσσα νὰ κινήται πρὸς τὴν παραχμὴν αὐτῆς. Φαίνεται ἡ παραχμὴ αὕτη ἐξ ἔκεινου μάλιστα, ὅτι ὁ Μενάνδρος, καὶ ὁ σύγχρονος αὐτοῦ Ἐπίκουρος (2), ἥσαν ἀπ' ἔκεινων τὸν ἀριθμὸν, οἱ ὅποιοι ἔδωκαν τὰ πρῶτα τῆς νεολαγίας καὶ καινοτομίας παραδείγματα, καὶ ὅχι πολὺ μεταγενέστερος τοῦ Ἐπίκουρου, ὁ Στωϊκὸς Χρύσιππος, ἔλεγε καὶ φανερά ὅτι μήτε

(1) Ὁ Όμηρος (Ιλιάδ. Κ, 393) μετεχειρίσθη τὸ Σφίσιν, ἀντὶ τοῦ, Ήμιν· ὁ Ἡρόδοτος (Γ, οι) εἶπεν, «ἄλλα ΣΦΕΑΣ αὐτὸς ἔγινε κατέφερος» ἥγουν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν, οὐλλογὴν οὐδὲν ΣΑΣ καταδώσεις». Οὗτον γίνεται φανερὸν, ὅτι τὴν κοινὴν γλῶσσης τὸ δευτεροπρόσωπον πληθυντικὸν Σεῖς καὶ Σᾶς ἀλλὰ δὲν εἶναι παρὰ λείψανον τῆς ἀρχαῖας γλῶσσης ἀναλογίατον μὲ τὸ ἐνικά, Σοῦ Σοί, Σὲ, μεταβολήθεν ἔπειτα μὲ τὸν προσθήκην τοῦ φ (ἴσως ὁιολικοῦ δίγαμμα) εἰς τὸ Σφεῖς καὶ Σφᾶς, καὶ τέλος κυρωθεὶν ἀπὸ τὴν χρῆσιν ὅλων τῶν συγγραφέων καλύς ἥμεις, μὲ τὴν αὐτὴν προσθήκην μετεσχηματίσαμεν εἰς τὸ Σφυρίζω τὸ παλαιὸν Συρίζω.

(2) Τὸ φιλοκατινὸν εἰς τὰς λέξεις τοῦ Ἐπίκουρου φαίνεται ἀπὸ τὰς τρεῖς αὐτοῦ ἐπιστολὰς, τὰς ὅποιας ἐφύλαξε Διογένης ὁ Δασέρτιος. Τοῦ Μενάνδρου ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀρχομέναι νὰ φέρω εἰς παραδείγματα τὸ Γῆρας (ἀντὶ τοῦ Κύκλος), καὶ τὸ Μεγιστάνες, τὰ ὅποια ἐπέφασαν ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀλεξανδρεῖς, ὃς φάνεται ἀπὸ τοὺς Εβδομάκοντα, καὶ ἐμειναν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν τὸ Πορνοκόπος, ἐκ τοῦ ὅποιου εἶναι πιθανὸν ὅτι ἐσχηματίσθησαν ἀναλόγως πολλὰ ὄντα καὶ ἔμματα τῆς κοινῆς γλώσσης, οἷον, Μεθοκόπος, Χαροκόπος, Χαρτοκόπος, Στενοκόπος, Ζευκοκόπος, Στρωροκόπω καὶ ἄλλα τείταντα.

Το προσοχῆς ἀξιον τὸ σολοικίζειν, «Οὐ μόνον ταῦτα παρετέον τοῦ ἀβελτίονος ἐρχομένους, ἀλλὰ καὶ ποιάς ἀσφείας, καὶ ἐλλείψεις, καὶ πολὺ Δία σολοικισμούς, ἐφ' οἵς ἀλλοι ἀν αἰσχυνθείσαν οὐκ ὀλίγοις (1). Εἶναι ταῦτα τοῦ Χρυσίπου τὰ λόγια τόσον παραδοξότερα, ὅσον οἱ φιλόσοφοι τῆς Αἰρέσεως αὐτοῦ ἀνέπτυξαν οἱ πρῶτοι σχεδὸν τὴν ἀδιάσπαστον ἔνωσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ Γραμματικὴ μὲ τὴν λογικήν. Οἱ Στωϊκοὶ πρῶτοι ἔξηγησαν τὴν φύσιν τοῦ Μέσου ῥήματος, ὡς ἐσπιμειώθη ἀνωτέρω· αὐτοὶ ἐδιαιρέσαν τὴν λογικὴν πρότασιν (ἥτις ἀλλο δὲν εἶναι παρὰ τὸν αὐτοτελὴ τῆς Γραμματικῆς λόγον, τὸν συγκείμενον ἐξ ὄντος καὶ ῥήματος) εἰς σύμβαμα καὶ παρασύμβαμα· αὐτὸι ἔξετασαν τὰς Προθέσεις, τὸ Ἀρθρον, τὸ Ἀπαρεμφατον· εἰς ὀλίγα λόγια, δὲν ἔκριναν τὴν Γραμματικὴν ἀνάξιον τῆς φιλοσοφίας ἔνασχόλημα. Όταν ἡ φιλοσοφία ἀφίσῃ τὴν γλώσσαν εἰς τὴν φαντασίαν τῆς ἀπαιδευσίας, ἐκδύνεται χωρὶς νὰ τὸ ἔξεύρη τὸ μέγα τῆς ὅπλον, καὶ παραδίδοται ἐκουσίως εἰς χεῖρας ἔχθροῦ, δῆτις δὲν θέλει βραδύνει νὰ τὴν σφάξῃ. Ποτὲ ἡ Ἑλλάς δὲν εἴχειν ἴδει τόσον πλῆθος ὄνομαζομένων φιλοσόφων, ὅσον εἰς τὴν ἀρχομένην παρακμὴν τῆς γλώσσης τῆς ἀλλὰ ποτὲ ἔθνος δὲν διατρέψει τὴν γλώσσαν του χωρὶς νὰ διατρέψῃ ἐν ταύτῳ καὶ τὴν παιδείαν του. Ἡ ἀσυνταξία τῆς γλώσσης συνοδεύει πάντοτε τὴν ἀσυνταξίαν τῶν ἔννοιῶν· δῆτις δῆτις συνεθίζει νὰ καταφορῇ τοὺς κανόνας τῆς Γραμματικῆς, γρήγορα θέλει καταφρονήσει καὶ τοὺς κανόνας τῆς Λογικῆς· καὶ ἀφ' οὐ μίαν φορὰν φθάσῃ νὰ ἐμβῆ εἰς τὰς κεφαλὰς ἡ ταραχὴ, τὸ ἔθνος καταφέρεται ὡς κύλινδρος ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς δοξῆς εἰς τῆς ἀδοξίας τὸν βυθόν. Τότε τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, καὶ τῶν Ἀθηναίων Τραγικῶν, δίδουσι τόπον εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν τοῦ Αυκόφρονος, εἰς τοὺς Βωμούς, Πελέκεις, εἰς τὰς Πτέρυγας, καὶ τὰ Ωά τοῦ Σιμμίου, ἢ τοῦ Δωσιάδου (2), καὶ ταῦτα πάλιν εἰς τὰ Ἀναστρέφοντα, Ἀνακυκλικά, ἢ Καρκινικά ἐπιγράμματα, ἔως οὐ ν' ἀναγκασθῇ τὸ ἔθνος νὰ προτιμήσῃ τὴν παντελῆ ἀπαιδευσίαν ἀπὸ παιδείαν, τῆς δοπίας ὁ καρπὸς εἶναι μωρία.

Εἰ δούλει μὴ παῖδ' ἀνόντον ἔχειν, Θεόδωρε,
Δις μόνοι πάντες, γράμματα μὴ μαθέτω.

Εἶπα ἀνωτέρω δῆτις ἡ Θεματογραφία συνοδεύει τὸ συντακτικὸν μέρος τῆς Γραμματικῆς. Αὐτὴ πῶς γίνεται τὴν σήμερον δὲν ἔξεύρω. Εἰς τὸν καιρὸν μου, οἱ διδάσκαλοι ἐλάμβανον ὀδηγὸν τῆς Θεματογρα-

(1) Πλούταρχ. περὶ Στωϊκ. ἔναντιομ. §. 27.

(2) «Τὰ δὲ σά, ὡς περὶ μέτροις παραβάλλειν, καθάπερ διωσιάδου Βωμὸς ἂν εἴη, καὶ ἡ τοῦ Αυκόφρονος Αλεξάνδρα, καὶ εἴτις ἔτι τούτων τὸν φονῆν κακοδεμούστερος. Λουκιαν. ἐν Δεξιφ. §. 28.

φίας τὰ εἰδὴ τοῦ ῥήματος κατὰ τὴν διαιρέσιν τοῦ Λασκάρεως. Εἶδον εἰς τοὺς μαθητὰς εἰς κοινὴν γλῶσσαν θέμα τῆς ἐπινοίας αὐτῶν ηὔκον, ἢ ιστορικὸν, τοῦ δοπίου ὅλα τὰ ῥήματα ἐπρεπε νὰ ἦνται τοῦ πρώτου εἰδους, ἥγουν ἀπὸ τὰ συντασσόμενα μὲ αἰτιατικὴν. Τὸ θέμα τοῦτο μετεφράζετο Ἑλληνιστὶ ἀπὸ εἴκοσι, φέρ' εἰπεῖν, μαθητὰς, οἱ δῆποις παριζάνοντο ἐπειτα εἰς τὸν διδάσκαλον μὲ τὰς εἴκοσι μεταφράσεις· καὶ ὁ διδάσκαλος ἔκαμψε λογῶν διόρθωσιν εἰς αὐτάς. Άφ' οὗ ίκανῶς ἔγυμναζοντο τοῦ πρῶτον εἰδος, μετέβαινον εἰς τὸ δεύτερον, ἥγουν τὰ μὲ δοτικὴν συντασσόμενα ῥήματα, καὶ οὕτω καθεξῆς.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΠΡΩΤΗ ΕΚ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ
ΤΟΥ ΑΓΓΛΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ SAVARY.

Πρὸς τὸν Κ. Α. Μ.

Ἀλεξάνδρεια, τῇ 24 Ιουλίου 1777.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Μεταβαίνω εἰς τοὺς αἰώνας, καὶ ἐρχομαι εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς οἱ Αἰγύπτιοι, ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν λατρείαν καὶ εἰς τοὺς νόμους, ηὔκονταν τοὺς δυχετούς· ήνα δῶσωσε τὴν ἐργάζονταν πρὸς τὰς λεηλασίας των, καὶ, ἀπαυδήσαντες νὰ κατοικῶσι τὰ σπήλαια τῶν βράχων, φοιοδόμησαν πόλεις ἐπὶ τῶν, διὰ τῆς τέχνης ἢ τῆς φύσεως, υψωμένων λόφων. Ο ποταμὸς περιείχετο ἡδη, καὶ ἡ κατοικία τῶν ἀνθρώπων ἥτον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν ἐκχειλισμάτων του (1). Η πεῖρα τοὺς ἐδίδαξε νὰ προνοῶσι καὶ ἀποφεύγωσιν αὐτά. Ἐξησφάλιζον δὲ τὰ κτήματά των διὰ τῆς γεωμετρίας, καταμετροῦντες ἐκεῖνα ἐξ ὅν τὰ ὑδάτα τοῦ Νείλου εἰχον νεωστὶ ἐξέλθει, ἢ ἐλαττωθῆ κατὰ τὴν δρυμήν των. Μεγάλη πόλις υψωμένη ἐν μέσῳ τῆς Θηβαΐδος, καὶ πολλοὶ μάνη των. Μεγάλη πόλις υψωμένη ἐν μέσῳ τῆς Θηβαΐδος, καὶ πολλοὶ μάνη των. Μεγάλη πόλις υψωμένη ἐν μέσῳ τῆς Θηβαΐδος, καὶ πολλοὶ μάνη των. Τοιαύτη ἥτον ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν δημοσίων αὐτῶν μνημείων ὥσε τὰ διασωθέντα ἐρείπια, μετὰ χρόνον πλείονα τῶν τεσσάρων χιλιάδων ἐνιαυτῶν, εἰσέτι ἐπισύρουσι τὸν θαυμασμὸν καὶ τὸ σέβας. Αἱ θηβαϊταὶ μετ' αἰώνας, καὶ ἡ Ρώμη δὲν ὑπῆρχεν εἰσέτι. Διαχωρίζομενοι ἐκ τοῦ λοιποῦ κόσμου διὰ τῶν ἑρήμων, τῶν ὄρεών, καὶ τῆς θαλάσσης, οἱ Αἰγύπτιοι καλλιέργουν εἰρηνικῶς τὰς τέχνας καὶ ἐπιτήματας, καὶ εἰς τοὺς κόπους των ἐπεινόντες, καθ' ἐκάστην, ἐξέτεινον τὰ ὅρια τῆς αὐτοκρατορίας των,

ΙΑΚΟΒΙΤΕΙΟ

(1) Ηράδητος, ο. 40. Βιτέρρω.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

εἴτε, διὰ τῶν προμαχώνων, τὰς νέας, ἀμυνόμενοι, γαίας, εἴτε, διὰ βαθέων χανδάκων, τοὺς βαλτώδεις, ἀποξηραίνοντες, τόπους. (1) Εἰς τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου, προβλέπων ἵσως ὅ, τι ἐνδέχετο νὰ συμβῇ, ἐπεχείρησε νὰ παρατρέψῃ τοῦ ποταμοῦ τὴν ροήν. Άφοῦ δὲ ὁ Νεῖλος, ἐν διασῆματι ἐκατὸν πεντήκοντα λευγῶν, εἶχε πλανηθῆ ἐν μέσῳ τῶν περὶ ὃν σᾶς ὡμίλησα περιφραγμάτων, εὐρίσκων πρὸς δεξιὰν ἀνυπέρβλητον πρόσκομμα, ἐστράφη ὅπισσω μετὰ σπουδῆς, καὶ ῥέων πρὸς νότον, διεσκορπίσθη εἰς τῆς Λιβύης τὰς ἄμμους. Ὁ Ήγεμὼν διέταξε καὶ τῷ ἔβαθυναν νέαν τιὰ κοίτην πρὸς ἀνατολάς τῆς Μέμφιδος, καὶ μέγα πρόχωμα τῶν ὑδάτων του ἀντέχον, ἡνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ μεταξὺ τῶν ὁρέων, καὶ νὰ εἰσβάλῃ ἐντὸς τοῦ κόλπου, δεῖται περιέβρεχε τὸν βράχον ἐφ' οὗ φυκοδομημένον ὑπάρχει τοῦ Κατρού τὸ φρούριον. Ἐπὶ Ἡρόδοτου ἐφαίνετο εἰσέτι ἡ ἀρχαία κοίτη τοῦ ποταμοῦ καὶ τὸ κλείον τὴν εἰσόδον πρόχωμα, ὅπερ οἱ Πέρσαι μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἐπεμελοῦντο φροντίδος. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν γράφω, διωλὴν οὗτος δὲν εἶναι πλέον ἄγνωστος, καὶ ἀκολουθῶν τις αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον, μεταβαίνει πρὸς ἀνατολάς τῶν λιμνῶν τῆς Νατρώντος. Ἰχνη αὐτοῦ μαρτυροῦσιν ἀποιθωμένα ξύλα, ιστία, κεράται, καὶ λείψανα πλοίων ἐκεῖσε διαπλεόντων. Οἱ Ἀραβεῖς διατηροῦσι τὴν σχεδὸν ἀπεπληρωμένη ταύτη διώρυγι τὸ ὄνομα Bahr Belama (2), τούτεις ἀνυδροὶ θάλασσα. Τὸ ὑπέροχον βάρος τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου εἰσρέοντος ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ κόλπου ἐπήγεγκε τὴν ἀνάρροιαν τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἡ δὲ ἄμμος καὶ δισυμπαρασυρόμενος θόρος ἐσωρεύθησαν. Ἡ νῆσος, δόλιγον, κατὰ πρῶτον, ἀξιοθέατος, ἐξέζη τῶν πρώτων της ὁρίων, τὸ δόποια ἡ θάλασσα ἐπεξέτεινε. Τοῦτο ἦτο δῶρον τοῦ ποταμοῦ, διότι ἡ γεωργία ἦλθε ν' ἀποκρούσῃ τὰς προσδολάς του καὶ ὑπερασπίσῃ ἐκυρῶνταν ἀνεγέρουσα προχώματα ἐπὶ τῶν δικθῶν του. Ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μοίριδος, δεῖται ἐξη πεντακοσίους ἐνιάτους πρὸ τοῦ πολέμου τῆς Τροίας, τὸ Δέλτα ἐφαίνετο εἰσέτι πολλὰ μικρὸν (3) καὶ ὀκτὼ πήχεις ἐξήρκουν ἵνα καταποντισθῇ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Διεπλέετο δὲ διὰ πλοιαρίου ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην

(1) Οἱ Ἱερεῖς ἔλεγον ὅτι Μῆνις, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, εἶχε ρίψει γέφυραν ἐπὶ τοῦ Νείλου πλησίον τῆς Μέμφιδος. Πρὸ τοῦ ἡγεμονὸς τούτου, ὁ ποταμὸς ὑπερπηδῶν τὸ δόρος Φάρμακον, ἔρρεε πρὸς νότον τῆς πόλεως ταύτης, καὶ διεσκορπίζετο εἰς τὰς ἔρημους τῆς Αἰγαίας. ἐκατὸν στάδια μακρὰν τῆς Μέμφιδος, προμαχῶν τις ἀνεχαίτισε τὴν ροήν του ἀναγκάσας αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ μεταξὺ τῶν ὁρέων. Τοιουτοτρόπως ἡ πρώτη κοίτη ἀπέκηράνθη. Σήμερον δὲ, οἱ Πέρσαι τῆς Αἰγύπτου δεσπόζοντες, μεγάλαις δαπάναις, ἐπιμελοῦνται τὸ πρόχωμα τοῦτο ὅπερ κλείει τὴν ἀρχαίον ποληπτικήν. Κατ' ἔτος προσθέουσι νέα ὀχυρώματα, καὶ ἀποκατέσπουσαν σρατεύματα ὅπως ἐπαγρυπνῶσι πρὸς διατηροῦν του. Ἡρόδοτος, Εὐτέρη, σ. 55.

(2) Οἱ Ἀραβεῖς καλοῦσι bahr, θάλασσαν, τοὺς μεγάλους ποταμούς.

(3) Ἡρόδοτος, σ. 41. Εὐτέρη.

ἄκραν, καὶ αἱ πόλεις του, φυκοδομημέναι ἐπὶ τῶν ἐντέχνων ὑψηλάτων, παρωμοίαζον τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους (1). Ἄρ' ὅτεν δὲ Ἡρόδοτος ἤλθεν εἰς Αἴγυπτον, δεκαπέντε πήχεις ἔλλειπον ἵνα καλυφθῇ ἄπασα ἡ κάτω Αἴγυπτος ἀλλὰ τότε δὲ οἱ Νεῖλος ἐπλημμύρει διήμερον τοπικὸν ἀπόσημα, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν τοῦ Δέλτα. Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Ρωμαίων, δεκαεῖς πήχεις προύξενουν τὸ αὐτὸν ἀποτέλεσμα. Διαρκούσης τῆς κυριαρχίας τῶν Ἀράβων, οἱ συγγραφεῖς δημιούνται περὶ δεκαεπτά πήχεων ὡς τοῦ λυσιτελεστέρου ὑψώματος. Σήμερον, τὸ δριον τῶν δεκαοκτὼ πήχεων εἶναι ἄφθονον ἀλλὰ ἡ πλημμύρα δὲν ἔκτείνεται περισσότερον ἐν τῇ κάτω Αἰγύπτῳ, καὶ σαματᾷ εἰς τὸ μέγια Κάιρον καὶ τὰς πλησιοχώρους πεδιάδας. Ή ίλὺς, ἐπισωρευθεῖσα, μετὰ τοσαῦτα ἔτη, ἐπὶ τῆς νήσου ἐξεχούσης τοῦ κόλπου της, προήγαγε τὸ φαινόμενον τοῦτο, εἰς δὲ τέχνη μεγάλως συνέτεινε, εἴτε, διὰ προχωμάτων, ἐξασφαλίζομένων τῶν κτήμάτων τὰ διπολαὶ ἔκτιθενται περισσότερον εἰς τοῦ ποταμοῦ τὴν ἐνέργειαν, εἴτε πληθυνομένων τῶν σομίων του, καὶ εὐαρίθμων τεμνομένων διωρύγων αἵτινες ἐλεύθεραν ἀφίουσιν εἰς τὰ ὑδατα τὰ ἔκρον (2).

Μετὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ διαμονὴν μου, δὲν περιῆλθον τὸ Δέλτα ἐν παλιρροίᾳ εὑρισκόμενον τότε, καὶ διεπέρασα διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Menouf. Οἱ ποταμὸς ἔτρεχε πλήρης ἐν τοῖς μεγάλοις κλάδοις τῆς Ροσέττης, τῆς Δαμιέττης, καὶ ἐντὸς ἐκείνων, οἵτινες διαπορθμέουσι τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου ἀλλὰ δὲν ἐπλημμύρει τὰς γαίας, ἐξαιρουμένων τῶν χθαμαλῶν ἔνθα ἥνοιγον τὰ προχώματα ἵνα ποτίωνται αἱ ὑπὸ δρύζης καλυπτόμεναι πεδιάδες.

Ιδοὺ λοιπὸν, ἐν τῷ διασῆματι 3284 ἐτῶν, τὸ Δέλτα ὑψηλὴ κατὰ δεκατέσσαρας πήχεις (3). Δὲν πρέπει νὰ πιστεύσῃ τις, ὡς τινες περιηγηταὶ ἐνόμισαν, ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἔδει ἐξακολουθεῖ ὑψουμένην, καὶ οὔτε ἀποκατασταθῆ ἀκαλλιέργητος. Ή αὔξεσις αὕτης ὡφείλετο εἰς τὴν ἐτήσιον ἀποθήκευσιν τῆς ίλυδος τὴν δόποιαν δὲ Νεῖλος συμπαρασύρει παύουσα δὲ τοῦ νὰ πλημμυρῆται, παύει καὶ τοῦ ν' αὔξανη, καθόσον εἶναι ἀποδειγμένον ὅτι ἡ καλλιέργεια δὲν ἐπαρκεῖ νὰ ἐξώφυσῃ ἐν κτήμα.

(1) Στράβων, Βιβλίον 17, σ. 1136.

(2) Ο Στράβων, Βιβλίον 17, λέγει ὅτι οἱ κλάδοι, δὲ Βολούτινος καὶ δὲ Σεβενντικῆς ἐχωρίσσουσι δι' ἀνθρωπίνης χειρός.

(3) Οπως λίαν ἀκριβῆς ἀπόδημος δύοτες, ἔτρετε νὰ γνωρίζωμεν ἐδώ δὲ πήχεις παρὸ τοῦς Ἑλλησι, τοῖς Ρωμαίοις, καὶ τοῖς Ἀράβοις ἦναι ἐπακριβῶν τὸ αὐτὸν μέτρον νὰ γνωρίσωμεν πρὸς τούτοις τὰς ἀλλοιώσεις δόποιας τυχέν ὑπέστη παρὰ τοῖς διαφοροῖς λαοῖς κ.τ.λ. τοῦτο δὲ ηθελεν εἰσθαι πολλὰ δύσκολον πρὸς ἀπόδειξιν. Τῆς ακριβείας δὲ ταύτης μὴ οὐσιώδους οὖσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εὐχρεστοῦμαι: ν' ἀναφέω τὰς μάρτυρας τῶν συγγραφέων καὶ τὰ γεγονότα.

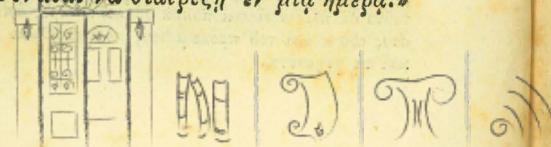
Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν γεωργίαν, τὸ Δέλτα, ἐπὶ τοῦ παρόντος, κεῖται εἰς τὴν καλλιτέραν θέσιν. Περιβρεχόμενον πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμάς, ὑπὸ δύο ποταμῶν τοὺς ὄποιους, διανεμόμενος σχηματίζει δὲ Νεῖλος, καὶ οἵτινες εἰσὶν οὕτω μεγάλοι καὶ βαθύτεροι τῆς Λωρίδος, ὡς ἀναριθμήτων ρυάκων διακοπόμενοι, προσφέρει τὴν θέαν ἀπεράντου παραδείσου, τοῦ ὄποιου ὅλα τὰ μέρη δύνανται νὰ ποτίζωνται. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τριῶν μηνῶν, δὲ, ὑπὸ τὰ ὄρη τὰ διαμένει, αἱ πεδιάδες του εἰσὶ πλήρεις ὄρυζίου, κριθῆς, ὀσπρίων καὶ ὄπωρων τοῦ χειμῶνος. Δὲν εἶναι πλέον, ὡς ἄλλοτε, τὸ Αἰγαίον πέλαγος μετὰ τῶν Κυκλαδῶν ὑπάρχει δαψιλῆς συγκομιδὴ τῶν καρπῶν τῆς πεδιάδος τῆς ὄποιας τὴν ἔκτασιν μόνος ὁ ὄρυζαν περιορίζει· εἰσὶ δάση φοινίκων, πορτοκαλέων καὶ συκομόρων ὑπάρχουσιν ἀείρευσαν ὄρη. εἶναι χλόη μεταβαλλομένη καὶ ἀκαταπαύσως ἀνανεουμένη· εἶναι, τέλος πάντων, ἀφθονία, ἥτις εὐφραίνει τὴν ὄρασιν καὶ ἐκπλήντει τὴν φαντασίαν. Τῆς πλημμύρας διαλυμένης, ἡ νῆσος αὗτη ὠφελεῖται, κατ' ἕτος, τῶν τριῶν μηνῶν, ἐν οἷς ἡ Θηβαΐς διαμένει ὑπὸ τὰ ὄρη. Τοιοῦτον εἶναι τὸ μόνον τῆς Αἰγύπτου μέρος, ὃπου τὸ αὐτὸν ἔδαφος παράγει ἐναυσίως δύο συλλογάς δημητριακῶν, μίαν ὄρυζίου καὶ ἄλλην κριθῆς.

Σημειώτεον δὲ, ὅτι ἡ αὔξησις εἶναι ἡ αὐτὴ κατά τε τὸ ὄφος καὶ μῆκος. Μεταξὺ πολλῶν γεγονότων τὰ ὄποια μᾶς ἀναφέρει ἡ ιστορία, ἐν μόνον θέλω διηγηθῇ (1). Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Φαραγκίου, οἱ Μιλήσιοι προσωριμόσθησαν μετὰ τριάκοντα πλοίων εἰς τὸ σόμιον τοῦ Βολείτινου κλάδου, τάνυν ἐκείνου τῆς Φρεσέττης, ὃπου ὠχυρώθησαν. Ἐκεὶ φωδόμησαν πόλιν τὴν ὄποιαν ὡνόμασαν Metelis, ὄνομα ἰστούναμον τῷ Faouè, οὖτινος, ἐν τοῖς λεξικοῖς τῶν Κόπτων, διετηρήθη τὸ ὄνομα Messil. Ἡ πόλις αὕτη, λιμὴν ἄλλοτε, ἔχει, κατὰ τὸ παρόν, ἐννέα λευγῶν ἔκτασιν, ἀπόστημα εἰς δὲ τὸ Δέλτα παρατάθη ἀπὸ τοῦ Φαραγκίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Οὐμηρος, ὁ ἔξοχος ζωγράφος τῶν λαῶν καὶ τῶν τόπων—οὐμηρος (2), τοῦ ὄποιου αἱ γεωγραφικαὶ λεπτομέρειαι εἰσὶ τὸ πολυτιμώτερον μνημεῖον τοῦ γένους τούτου, τοῦ ὄποιου τὴν ἀρχαιότητα μᾶς παρέδοσε, τίθησι τοὺς ἐπομένους λόγους εἰς τὸ σόμα τοῦ Μενελάου, εἰς Αἴγυπτον ἐλλιμενισθέντος: «Εἰς τὴν θευλλῶδη θάλασσαν, ἥτις περιβρέχει τὴν Αἴγυπτον, κεῖται νῆσος ὄνομαζομένη Φάρος. Ἡ δὲ τὸ ποταμοῦ ἀπόστασις αὐτῆς εἶναι ἐκεῖνη τὴν ὄποιαν πλοῖον, ὡς ποταμοῦ ὀθούμενον ἀνέμου δύναται νὰ διατρέξῃ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.»

(1) Στράβων βιβλ. 17. Ι.Ε.

(2) Οὐδόντεια, ἡ φωδία δ.



Ο Πρωτεὺς, τὸν Μενέλαον διδάσκων, (1) τῷ εἶπε· «Ἡ εἰμαρμένη ὁδὸς σοὶ ἐπιτρέπει νὰ ἔρῃς καὶ πάλι τὸν φίλον σου, τὰ ἀράντορά σου, καὶ τὸ πάτριον ἔδαφος, ἔως ὅτου δὲν ἐπιτρέψεις ἐπὶ ντῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Αἰγύπτου (2), δεῖται τὸ γέρος ἀπὸ διὸς νέλκει, καὶ μέχρις οὗ δὲν προσφέρεις τὰς ἐκατόμβιας πρὸς τὸν νάθαράτους θεοὺς Ταῦτα εἶπε, καὶ ἡ προσταγὴ αὐτῆς, ἔτεκα νῆσης ὄποιας ὑπεχρεώθη ἢ περιηγηθῶ, ἐκ δευτέρου, τὴν εὐρεῖαν ωκαὶ θευλλῶδη θάλασσαν τὴν διαχωρίζουσαν τὴν Φάρον ἐκ τοῦ θέγκρατοῦ Αἰγύπτου, ἐπλήρωσε τὴν καρδίαν μου λύπης.» Ο Ὀμηρος, δεῖται περιγράψη τὴν Αἴγυπτον (3), ἔθια ὑπὸ τῶν ιερέων παρέλαβε τὴν μυθολογίαν, τὴν ὄποιαν, τόσον λαμπρῶς, εἰς τὰ ἔπη του, μετεχειρίσθη, μᾶς λέγει δὲν ἡ νῆσος Φάρος, ήτις, ἐπὶ τοῦ παρόντος, χρησιμεύει ὡς λιμὴν τῆς ἀλεξανδρείας, ἀπέχει τοῦ Αἰγύπτου διλγώτερον τῶν εἶκοσι λευγῶν, καὶ ἡ γνώμη αὐτῆς συμφωνεῖ μετὰ τῆς ἀρχαιοτέρας.

‘Οποίας τεραστείους μεταβολὰς οἱ μεγάλοι ποταμοὶ προένοντιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σφαίρας! Καθὼς, ἀδιαλείπτως, ἀπωθοῦσι τὴν θάλασσαν σωρεύοντες τὴν ἄμμον ἐπὶ τῆς ἄμμου! Καθὼς, ἐπὶ τοῦ στομίου των, ἀνεγέρουσι νήσους, αἴτινες, μετὰ κκιρὸν, μεγάλα ἡπείρου ἀποτελοῦσι μέρον! Οὕτω καὶ ὁ Νεῖλος ἐσχημάτισε περίπου δλην τὴν κάτω Αἴγυπτον, καὶ ἐπήνεγκε τὴν ἐκ τῶν ὄρητων ἔκβασιν τοῦ Δέλτα, ὅπερ ἔχει ἐνενήκοντα λευγῶν περιφέρειαν. Τοιουτορόπως δὲ Μέανδρος, ἀδιαλείπτως ἀπωθῶν τῆς Μεσογείου τὰ κύματα, καὶ δλίγον κατ' ὀλίγον πληρῶν τὸν κόλπον ἐν ᾧ εἰσβάλλει, θέτει ἐν μέσῳ τῆς στερεᾶς, τὴν πόλιν Μῆλον, τῆς ὄποιας δὲ λιμὴν ἡτον, ἄλλοτε, περίφημος. Οὕτως ἐπίσης δὲ Τίγρης καὶ δὲ Εὐφράτης, ἐκ τῶν ἀρμενίων δρέων δρυμῷσινοι, καὶ τῆς Μεσοποταμίας τὰς ἄμμους συμπαρασύροντες, ἀνεπαισθήτως πληροῦσι τὸν περσικὸν κόλπον.

Τμεῖς ἔχετε, ὑπὸ τοὺς δρφαλαμούς σας, γενικήν τινα εἰκόνα περὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῶν κυριωτέρων ἐπαναστάσεων δσαι ἔκει συνέβησαν. Άκολούθως θέλω ἐπέμβει εἰς τὰς ίδιαιτέρας λεπτομερείας, αἴτινες, ἴσως, θέλουν, περισσότερον, σᾶς ἐνδιαφέρει. Εν τῷ μέσῳ τῆς ἀλεξανδρείας, ἐξεπλάγην θεώμενος τὰ μνημεῖα δσαι δ χρόνος καὶ τῶν κατακτητῶν αἱ λεπταίσια δὲν ἡδυνήθησαν νὰ διαφθείρωσι, καὶ ἐδάκρυσα ἐπὶ τῶν ἀναισθήτων λεψάνων τῶν στηλῶν, τῶν διελίσκων, οἵτινες διεκόσμουν τοὺς δημοσίους τόπους καὶ τοὺς ναούς, περὶ ὃν

(1) Ὁδύσσεια, ἡ φωδία δ.

(2) Ο Νεῖλος ὀνομάζετο Αἴγυπτος μέχρι τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ο Νειλεὺς, εἰς τῶν διαδόχων τοῦ Μανδέως, δεῖται πολλούς κατέβαλε κόπους πρὸς στάσιν καὶ ἀναχαίτισιν τῶν λεπταίσιν του, τῷ ἔδοσε τὸ σύνοντα. Διοδώρος δὲ Σικελιώτης βιβλ. 1.

ώς καὶ τὸν ἐρειπίων πρὸς ὃ οἱ Τοῦρκοι τολμῶσι νὰ δίδωσι τὸ πομπῶδες τούτο σ্নομα, θέλω σᾶς οὐμάλησεις ἐν τῇ ἐπιζολῇ τῇ ἀφορώσῃ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὴν πόλιν, τῶν Ἀράβων τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Οἱ βάρβαροι! ἐν τῇ εὔρει τῶν αὐτοκρατορίᾳ, κατέπνιξαν τὰς τέχνας, τὰς ἐπιστήμας, τὰς πόλεις καὶ τὰ βασίλεια. Δὲν μένει ἄλλο πάρεξ τούτοις τόσων περιφρήμων ἔργων, τὰ ὅποια ἡ ἀμάθεια τῶν διεκινδύνευσε καὶ ὁ τυφλὸς φανατισμός τῶν κατέστρεψεν.

(Εἰς τοῦ Γαλλικοῦ) Ἐπαμινόνδας; Γ. Ἀννινος Κεφαλληνος



ΟΙ ΓΑΙΑΝΩΡΑΚΕΣ.

Κατὰ τὸ 1857 ἡ ποσότης τοῦ ἔξαχθέντος γαιανθρακος ἐξ ὅλων τῶν γαιανθρακωρυχίων ὅλου τοῦ κόσμου, συνεποσοῦτο εἰς 127 ἑκατομμύρια τόνων (ὅ τόνος ζυγίζει 2240 λίτρας).

Οὗτος δῆγκος τοῦ ἄνθρακος παρουσιάζει τὴν διεκόπην ἀξίαν 937500000 φράγκων, ποσότητα πολὺ ἀνωτέραν ἀπὸ ἑκείνην ἢν παρουσιάζει ἡ ἐπήσιος ἐκμετάλλευσις τῶν ἀδαμάντων καὶ ὅλων τῶν πολυτίμων μετάλλων.

Τὸ γαιανθρακικὸν ἔδαφος, ὅπερ τὴν σήμερον ἐκμεταλλεύεται, παριτῷ ἐπιφάνειαν μεγαλητέραν τῶν 20000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Οὕτα ἡ μεσαία παχύτης τῶν στρωμάτων σχεδὸν 9 μέτρων, ἐὰν ἀριθμήσῃ τις τὸ πάχος ὅλων τῶν ἔως τώρα ἐγγωσμένων στρωμάτων, φθάνουν εἰς κύριον ἔχοντα περισσότερον 4 λευγῶν ἐκάστην πλευράν.

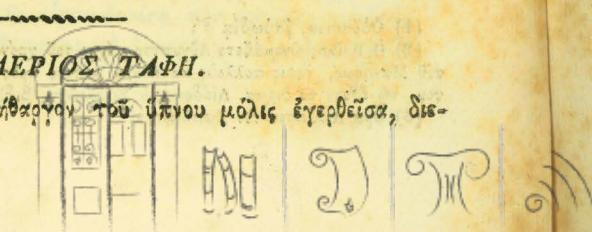
Ἐρευνόντες ποσάκις τὸ ὅρος τούτο τοῦ ἄνθρακος ἔγκλείσει τὸν δῆγκον τοῦ ἄνθρακος ἐτησίως καταναλουμένου, εὑρίσκομεν ὅτι δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ ἀφότους εἰς τὴν κατανάλωσιν 30000 ἑτῶν καὶ ἐπέκεινα.

Τὰ ἀγγλικὰ γαιανθρακωρυχία μόνα καθ' ἑαυτὰ δίδουν σχεδὸν 64 ἑκατομμύρια τόνων κατ' ἔτος. Ή Μαγκεστρία καὶ τὰ περίχωρα αὐτῆς καταναλίσκουν τὸ ἔκτον μέρος τῆς ποσότητος ταύτης πρὸς διατήρησιν ἀτμοκινήτων μηχανῶν.

Η κατασκευὴ τοῦ ἀλατος μόνη καθ' ἑαυτὴν ἀναλίσκει σχεδὸν ἐν ἑκατομμύριον τόνων γαιανθρακος κατ' ἔτος.

Ἐν ἔτει 1858 ἡ Ἀγγλία ἔξηγαγεν ὑπὲρ τὰ 6 ἑκατομμύρια τόνων γαιανθρακος, καὶ ὑπολογίζονται ὅτι μόνη αὐτὴ δύναται νὰ ἐφοδίασῃ ὀλόκληρον τὴν Εὐρώπην διὰ 4000 ἔτη.

Κ. Σ.



Η ΕΝΑΕΡΙΟΣ ΤΑΦΗ.

Νέα τις μάτηρ, ἀπὸ τὸν λήθαργον τοῦ ὑπονού μοδίς ἐγερθεῖσα, διε-

ζήτει ἐν τῷ μέσῳ τῆς παρὰ τῆς φωτοβόλου Αὔγης διακαλλυνομένης ἔρημου, δένδρον τι ἐπὶ τοῦ ὄπειου τοὺς εὐθαλλεῖς κλάδους ἐπέπερωτο νὰ ἐναποθέσῃ τὸ ἑαυτῆς τέκνον. Ἐκλέγει λοιπόν τινα σφένδαμνον, ροδόχροα ἄνθη φέροντα, δοτὶς παρὸ ἐλεισελίνου περιστεφανούμενος, ἀνέπεμπε τὰς τερπνοτέρας εὐωδίας. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τοὺς κατωτέρω κλάδους χαμηλοῦσα, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας τοῦ γλυκυτάτου αὐτῆς παιδὸς τὸν νεκρὸν ἐπ' αὐτῶν ἀναθεῖσα, ἀφίνει τούτους ἐλευθέρους ἵνα ἐπανακάμψωσι πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν, συνεπάγοντες καὶ τὸ τῆς ἀθωότητος τοῦτο λάφυρον, εἰς τι ἡδύπνοον φύλλωμα ἐπαναπαυόμενον.

Ἄχ, δοποῖον θελτικὸν θέαμα παρίστησι τὸ ἴνδικὸν τοῦτο ἔθιμον! Ή αἰθέριος οὐσία ἡδύνεται νὰ εἰσδύῃ ἐντὸς τῶν ἐν τῷ ἀέρι τεθαμμένων τούτων σωμάτων, ἀτινα, εἰς χλοερῶν ἀνθῶν βοστρύχους περιπλεκόμενα, καὶ δροσοστάλακτα, εὐωδίαζονται ἀπὸ τὰς γλυκειας αὔρας, καὶ ἐπιφρίπτονται εἰς τὸ κλαδὸν ἑκεῖνο, ἐφ' οὐ ἡ γλυκύπυχος ἀηδῶν τὴν φωλεάν της κατασκευάσασα κελαδεῖ τὰ πενθηρὰ αὐτῆς μελῳδήματα· ἐνὶ λόγῳ τὰ πτῶματα ταῦτα οὐτωσίν ἔκτεθειμένα οὐδόλως δοκιμάζουσι τὴν δυσειδίαν τοῦ μαύρου τάφου. Άλλὰ πόσω περισσότερον θέλγεται ὁ ὄφθαλμός, ὅτε ἡ λεία αὐτῆς παριζῇ περικαλλῆ νεάνιδα ἢν σκηνὴρά ἐραστοῦ χειρὸς ἐπὶ τοῦ θανατηροῦ δένδρου ἐπέθετο! ἡ προσφιλεστάτου υἱοῦ λείψανον, ὅπερ τάλαιπων μήτηρ κατέλιπεν ἑκεῖ, ὅπου τὰ καλλικέλαδα πτηνὰ τὸν βίον αὐτῶν διάγουσι! Ἡψίκομον τῆς Ἀμερικῆς δένδρον, σὺ, ὅπερ ἐπὶ τῶν σῶν κλάδων ἀνθρώπινα σκήνη φέρον, ἀπομακρύνεις αὐτὰ ἀπὸ τῆς πολυστενάκτου τῶν ἀνθρώπων διαμονῆς, καὶ ἀνυψοῖς πρὸς ἑκείνην τῶν οὐρανῶν, ώσει κεραυνόπληκτος ἐσταμάτησα υπὸ τὴν σκιάν σου! Εἰς τὴν ὑψηλήν σου ἀλληγορίαν, μοὶ ἐνδείκνυες τὸ δένδρον τῆς ἀρετῆς, οὐτινος αἱ ρίζαις αὐξάνουσιν ἐπὶ τῆς γηίου ταύτης ἐπιφανείας, ἡ κορυφὴ χάνεται εἰς τοὺς ἀστέρας τοῦ στερεώματος, οἱ δὲ κλάδοι εἰσὶν αἱ μόναι βαθμίδες δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος, οἵονει ὁδοιπόρος ἐπὶ τῆς σφρίας ταύτης, δύναται νὰ ἀναβῇ πρὸς τὸν ὑψιστὸν οὐρανόν.

(CHATAUBRIAND. Génie du Cristianisme. Μιτάρρατος ὑπὸ Δ. Κεφαλληνοῦ)

— — —

ΕΛΛΗΝΙΚὸν Νοσοκομεῖον Σμύρνης.

Τὸ νοσοκομεῖον τῆς Σμύρνης κεῖται σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἑλληνικῆς συνοικίας τῆς κατεχόντος τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς πόλεως, περιστοιχίζεται δὲ ἔξωτεροις δι' ὑψηλῶν ὄγκοδῶν τοίχων, οἵτενες πολλάκις ἔσωσαν αὐτὸν τῶν συγγάνων ἐν Σμύρνῃ γενομένων πυρκαϊῶν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΙΘΕΟΥΡΙΟΥ

Η είσοδος αύτοῦ είναι μίκη, καὶ, ἀναλόγως τοῦ καταστήματος, λίστα πεινῆ, ἀνταρθήσει εἰκὼν τοῦ κυρίου μας, ἔχοντος τὰς ἀγκάλας ἀνοικτὰς, καταθήσει τῆς δποίας ὑπάρχει ἐπιγραφὴ δίπλα προσκαλοῦνται ἀδιακρίτως πάντες οἱ πάσχοντες νὰ εἰσέλθωσι μετὰ πίζεως ἐν τῷ κατασήματε. Παρὰ τὴν είσοδον δεξιόθεν μὲν ὑπάρχει δὲ ναὸς, εἰς δύναμις ἐφημέριοι εἰσὶ πλὴν τοῦ οἰκονόμου δύναμις καὶ εἰς διάκονος, καὶ μικρὸς μὲν τὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ ἀρκετὰ μέγας τὸν καλλωπισμὸν, ἀριστερόθεν δὲ τὸ ἐπιτροπικὸν ἐνῷ συνέρχονται οἱ ἔφοροι τοῦ Νοσοκομείου πρὸς διάσκεψιν. Απέναντι τούτων ὑπάρχει εὐρεῖα αὐλὴ καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς κομψότατον Μέγαρον, διαιρούμενον εἰς ἀπέραντον αἴθουσαν, κατέχουσαν τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἀνατολικῆς τοῦ μεγάρου πλευρᾶς, καὶ ἐνῷ μεγάλοις γράμμασιν ὑπάρχει ἡ ἐπιγραφὴ ἡ μέγα σημαίνουσα «Κρούετε καὶ ἀνοιγήσετε ὑμῖν». καὶ εἰς δύναμις μεγάλα δωμάτια πρὸς τὴν μεσημβρινὴν καὶ ἀρκτικὴν πλευρὰν ἐν τοῖς δωματίοις τούτοις κατακλίνονται οἱ ἀσθενεῖς πάστος φυλῆς καὶ παντὸς γένους δωρεὰν νοσηλεύμενοι καὶ τρεφόμενοι. Περιῆλθον τὸ μέρος τοῦτο τὸ λάμπον ἐκ τῆς καθαριότητος καὶ τῆς τάξεως, διδηγούμενος ἀπὸ ἀγγίνοις νέον, διαταχθέντας ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς ἐφορίας, κληρικὸν καὶ οἰκονόμον τὸ αξέιδιμα, ἀνθρωπον μέσης ἡλικίας, ἀλλὰ λίγαν κατάλληλον διὰ τὴν διεύθυνσιν τοιούτου περικούσου φιλανθρωπικοῦ κατασήματος. Η αἴθουσα ὡς καὶ τὰ παρακείμενα δύναμις δωμάτια εἰς δὲ ιδίως κατακλίνονται οἱ πληγάς φέροντες τὸ σῶμα, ἤσαν πλήρη ἀσθενῶν, ἀνδρῶν, νέων καὶ γερόντων, ἥτο δὲ ἔβδομη ἐσπερινὴ ὥρα ὅτε ὑπηρέται λάμποντες ἐκ καθαριότητος καὶ πλήρεις φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων, προσέφερον ἐν δίσκοις πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς τὸν δεῖπνον, συνιεζάμενον ἐκ ζωμοῦ, ἐκ κρέατος καὶ ἀρτου, ἐκ τυροῦ, ἐξ ὀλίγου οἶνου καὶ τελευταῖον ἐκ γλυκύσματος Δαμασκήνου. Απορήσας διὰ τὴν δαψίλειαν τῆς τροφῆς ἥρωτησα τὸ περὶ διάίτης τῶν ἀσθενῶν τὸν διδηγόν μου, καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι καθ' ἐκάτην ἐσπέραν τοιαῦται δίδονται εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας τοὺς ἀναρρώσαντας τροφαῖ, τὴν δὲ πρωτίαν ἐπίστις ζωμὸς μέ τινα ἐπιδόρπια, μεταβαλλομένη κατὰ τὰς νησευσίους ἡμέρας ἐπὶ τὸ ἀσκητικότερον κατὰ Θρησκευτικὸν καθῆκον, καθόσον σκοπὸς τοῦ καταστήματος δὲν εἶναι νὰ ὑγειαίνῃ τὸ σῶμα, ἀλλὰ νὰ ἴσχυροποιῇ καὶ εἰς τὸ Θρησκευτικὸν αἰσθημα. Τούτου δὲ ἔνεκεν εἶναι ἀπαράδεκτοι ἐν τῷ νοσοκομείῳ καὶ οἱ πάσχοντες ἀπὸ Γαλλικὰ πάθη. Ἐξελθῶν τῆς αἴθουσῆς ἐπεσκέψθην τὰ κάτωθή αὐτῆς καὶ τῶν δωματίων δωμάτια, καὶ ἐδώ μὲν πρὸς μεσημβρίαν ὑπάρχει μέγα μαγειρεῖον μὲ ίκανοὺς μαγειρούς, παρὰ τούτο πρὸς ἄρκτον κεῖται τὸ ἀ-

φαρυλακεῖον εἰς δύω διαιρούμενον δωμάτια μὲ ἀρχημάγειρον καὶ οἰκονόμον γυναικαῖ, ἐν οἷς ἐν ἀρθονίᾳ ὑπάρχουσι πάντα τὰ ἀναγκαῖα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς λοιποὺς τοῦ νοσοκομείου κατοίκους. Παρὰ τοῦτο ὑπάρχει ἔτερον δωμάτιον εἰς δὲ ἐναποθέτουσιν οἱ ἔρχομενοι ἀσθενεῖς τὰ ἐνδύματά των, ἀτενα κατὰ σειρὰν κρέμανται περὶ τὰ τείχη τοῦ δωματίου, διότι κατὰ τὸ θυματίου σύζημα τὸ παραδεχθὲν εἰς τὸ εὐγενὲς τοῦτο κατάσημα, οἱ εἰσερχόμενοι ἐνδύονται δι' ἐνδύματαν τοῦ καταστήματος, καθάρια πάντοτε, ἀπαξ καθ' ἔβδομάδα μεταλλαζόμενα καὶ τὰ δόποια οἱ ἀσθενεῖς ἐγκαταλείπουσιν εἰς τὸ καταστηματα ἔξερχόμενοι ὑγιεῖς, ἀναλαμβάνοντες οὐχί μόνον τὰ πρῶτα ἐνδύματα των καὶ τὰ εἰσκομισθέντα ἔτερα πράγματα των καὶ χρήματα ἐὰν εἰχον, ἀλλὰ καὶ συνδρομήν τινα χρηματικήν ἐὰν ὑερῶντο χρημάτων καὶ ἐνδύματάν πλήρη, ἐὰν δὲν ἔχωσι. Παρὰ τὸ δωμάτιον τοῦτο κεῖται δύω ἔτερα κατοικούμενα παρὰ τῶν ὑπηρετούντων τοὺς ἀσθενεῖς οἵτινες εἰσὶν ἰσόδιοι, ἐὰν ἀρέσκωνται καὶ οἵτινες τρέφονται καὶ μισθοδοτοῦνται ἐκ τοῦ καταστήματος. Ὁποιον τοῦ εἰρημένου μεγάρου, ὑπάρχει ἔτερα αὐλὴ καὶ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μὲν μέρος αὐτῆς ὑπάρχει οἰκοδομὴ ἀρκετὰ κομψὴ διαιρουμένη εἰς δύναμις πλευρᾶς ἐξ ᾧ δὲ μὲν πρὸς ἄρκτον χρησιμεύει διὰ σχολεῖον κορασίων, ἢ δὲ πρὸς μεσημβρίαν εἰς κατοικίαν τῶν διδασκαλίσων. Τὸ σχολεῖον τοῦτο ἔχει 320 μαθητρίας ἀμισθίη διδασκομένας καὶ διαιρεῖται τριχῶς εἰς νηπιακὸν, ἀλληλοδιδακτικὸν καὶ εἰς Ἑλληνικὸν, διευθύνεται ἀπὸ ἀξιόλογον ἀρχηδιδασκάλησαν ἔχουσαν ὑπὸ τὴν διδηγίαν τῆς ἕνα διδάσκαλον καὶ δύω ὑποδιδασκαλίσσας καὶ παράγει οὐκ εὐκαταφρονήτους καρπούς. Παρὰ τὸ σχολεῖον τοῦτο εἶναι κῆπος ἀρκετὰ ἑκτεταμένος πρὸς διάχυσιν τῶν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ, καὶ παρὰ τὸν κῆπον σειρά τις οἰκημάτων διαιρουμένη εἰς δύναμις μέρη καὶ ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ θύραν ἀγούσαν εἰς ἔτεραν αὐλὴν, ἐνθα ἑκτεταμένη ὑπάρχει οἰκία ἐν ἣ κατοικοῦσι καὶ ἐνδιαιτῶνται ὅντες εὐαγγελικῶς, οἱ βλάκες καὶ οἱ μὴ ἐπικίνδυνοι παράφρονες, ζῶντες κοινῶς ἐν ἀκρούμονοί, χάριν τῆς αὐστηρᾶς καὶ δραστηρίου ἐπαγρυπνήσεως τῶν ἀρχόντων, τῶν ἐπιστατῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Νοσοκομείου. ἐν τῇ προειρημένῃ σειρᾷ τῶν οἰκημάτων κατοικοῦσι μέρος τῶν γηροκομουμένων, διότι τὸ Νοσοκομεῖον εἶναι συγχρόνως καὶ γηροκομεῖον καὶ πτωχοκομεῖον, καὶ τρελλοκομεῖον καὶ ηθικοτροφεῖον καὶ τυφλοκομεῖον, οἵτινες δωρήσαντες δὲ τὸ εἰχον τὸ Νοσοκομεῖον, τοῦ δόποιού οἱ ἔφοροι, οὐδέποτε ἔξετάζουσι τὴν ἀξίαν καὶ τὸ ποσόν, ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταθίσωσιν ἐν αὐτῷ. Παρὰ τὰ κατασήματα ταῦτα πρὸς δυσμάς ὑπάρχει μικρά τις αὐλὴ, καὶ πρὸς μὲν τὸ ἀρκτικὸν αὐτῆς μέρος εἶναι

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

και ψότατον οἰκοδόμημα νεουργὸν κατοικητήριον διεφόρων γηροκόμου-
μένων ἀνδρῶν, πρὸς τὸ μεσημέριον δὲ μέρος αὐτῆς δύω ἔτερα συ-
νεχόμενα ἀλλὰ διαιρούμενα κατατήματα ἐξ ὧν εἰς τὸ μὲν κατακλεί-
ονται οἱ ἀληθῶς τρελλοὶ καὶ εἰς τὸ ἔτερον αἱ γηροκομούμεναι γυναι-
κες. Παρὰ τοῦτο κεῖται μέγα δωμάτιον χρησιμεύον τῷ γηροκομεῖν
γυναικῶν καὶ παρὰ τοῦτο ἔτερον ἐπίστις μέγα δωμάτιον πρὸς χρῆσιν
τῶν ἀσθενουσῶν γυναικῶν καὶ παρὰ τοῦτο ἔτερον τῶν φρενοβλαβῶν
γυναικῶν, καὶ ἀπέναντι ἔτερα δωμάτια χρήσιμα διὰ τοὺς γηράσαντας
ὑπηρέτας τοῦ νοσοκομείου. Κάτωθι τῶν τελευταίων τούτων δωματίων
πρὸς τὴν πρώτην αὐλὴν τοῦ Νοσοκομείου, ὑπάρχουσιν ἀφ' ἐνὸς διά-
φορα δωμάτια τῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Νοσοκομείου, καὶ
ἀφ' ἔτερου φαρμακείου καὶ ὅλα τέλειον. Ἐν τῷ Νοσοκομείῳ τούτῳ
νοσεῖλενοι καὶ περιποιοῦνται τοὺς ἀσθενεῖς, πλὴν ἐνὸς τακτικοῦ καὶ
ἰσοδίου ἱατροῦ, καὶ ἐνὸς ὁμοίου χειρουργοῦ καὶ ἔτεροι δύω ἱατροί, πρὸς
δὲ ἀρκεταὶ γυναικες καὶ ἀνδρες χάριν εὐσπλαγχνίας ἢ ἐνεκεν ἀφέσεως
ἀμαρτιῶν, διότι οἱ πνευματικοὶ πατέρες καλῶς ποιοῦντες ἐντέλλονται
τὴν ἀφεσιν ἀμαρτιῶν τινῶν δι' ὅρισμένης ἐν τῷ Νοσοκομείῳ ὑπηρε-
σίας. Τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην τιμωρίαν ὡς ὅντως θείαν συνιεῖ-
μεν εἰς τοὺς πνευματικοὺς πατέρας τῆς Ἑλλάδος.

Τοιούτον τὸ μέγχα καὶ θεοπρόβλητον τοῦτο Νοσοκομεῖον τῆς Σμύρ-
νης, ὅπερ διατηρεῖται διὰ συνεισφορῶν καὶ ἀφιερωμάτων οὐχὶ μόνον
τῶν ἐν Σμύρνῃ οἰκούντων ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀλλων ἔνων μερῶν κατοίκων.

(Ἐκ τοῦ ΑΠΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΙΣ ΣΜΥΡΝΗΝ ἐπονομαζομένου Πονηματίου
τοῦ ἐκ Τριπόλεως τῆς Πελοπονν. Α. Κ. Παππαζαφειροπούλου Διηγήρ.)

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Η ΛΟΜΜΑΤΟΣ ΘΥΓΑΤΗΡ.

I

Ἐπὶ τῆς πύλης ἀνεγείρεται σταυρός· πρὸ τοῦ τοίχου Παναγίᾳ λι-
θίνῃ κλίνει τὴν κεφαλὴν, ὑπομειδᾶ, καὶ ὄργει τοὺς βραχίονας.

Δυστυχής τις γυνὴ προβαίνει μὲν βῆμα κλονούμενον, στέκει ἀμφιρ-
ρεπῆς, σπιώνει τὸ σιδηροῦν πλῆκτρον, σρέψει στυγνὸν τὸ ὄμμα πρὸς
τὴν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἀγει μεθ' ἐμτῆς· τὸ κρόταλον ἐπαναπιπτεῖ.

— Η μικρὰ μου Μαρία εἶναι ἀόμματος, λέγει αὕτη δι' ἀγάπην
τῆς Παναγίας, τῆς δεσποίνης της, ἀπόδοτε την τὴν ὄρασιν!

Γυνὴ τις μελανείμων λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς τὴν κόρην.

— Θεοῦ εὔδοκοῦντος, καλὴ γυναικα, ὅταν σοὶ ἀποδώσωμεν τὴν
κόρην σου, αὐτὴ θέλει σὲ ἴδει αὐτούσι.



Πρωῖτν τινὰ ἡ μικρὰ Μαρία αἰσθάνεται ψυχρὸν τι ἔργαλεῖον δια-
τρέχον ὑπὸ τὰ βλέφαρά της· βάλλει κραυγὴν, καὶ βλέπει τὴν ήμέραν.

Μαυροφόραι τινὲς νεάνιδες τὴν περισσοτέρας, τὴν παρατηροῦν φαι-
δραι καὶ εἴθυμαι, τὴν ἀποκαλοῦν ἀγαπητὴν των Μαριέτταν.

Πλὴν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγνωστα πρόσωπα πτοοῦν τὴν Μαρίαν, καὶ
οἱ ὄφθαλμοὶ τῆς, ἀρτε ἀνοιχθέντες πληροῦνται πάραυτα δακρύων.

— Μεῖνε φίλτατον τέκνον διὰ παντὸς μὲν ἡμᾶς, λέγουν καὶ ἐπα-
ναλαμβάνουν αἱ νεαραὶ γυναικες. Αὐτὸς εἶναι ὁ οἰκος τοῦ Κυρίου. Ἐν-
ταῦθι θέλεις ζήσεις ἀσφαλῆς ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοῦ κόσμου, μὲν ἡ-
μᾶς θέλεις φάλεις τοὺς ὑμνους τοὺς ἀγίους. Ἡ Μαρία ταπεινόνει τοὺς
ὄφθαλμούς, καὶ δὲν ἀποκρίνεται λέξιν.

Κατά τινα ἡμέραν, μόνη εἰς τὸ περιβόλιον, διέρχεται παρὰ τι ἡ-
μίκλειστον θύριον· προφέρει τὸν πόδα, σταματᾷ ἐπὶ τῆς φλιᾶς· ἐν
ἄλλο βῆμα ἀκόμη, καὶ εὐρίσκεται εἰς ἐπαγώγὸν λιθάδιον. Ἡ καρδία
της ἐπιταχύνει τοὺς παλμούς· στρέφει τὴν κεφαλὴν, παρατηρεῖ . . .
οὐδεὶς τὴν βλέπει· αὐτὴ φεύγει πλαγίως τῶν πεδιάδων.

II

— Η Μαρία ἀπομακρυνθεῖσα ἥδη, κάθηται ἐπὶ τῆς ἐσχατιᾶς δρυμοῦ
παρὰ τι θύρακιον. Βλέπει πρὸ τῶν ποδῶν της τὰ ἐρυθρὰ καὶ ἐπίχρυσα
ἄνθύλια· ἔντομά τινα μὲν ποικιλλόχροα στελπνὰ πτῖλα ἵπτανται ἐπὶ
τῶν κρυσταλλωδῶν κυμάτων· ὁ ἀνεμος ὑποκινεῖ τὰ φύλλα καὶ τὰ
πτηνά ἐπὶ τῶν κλαδῶν παραδίδονται εἰς χαρούσινα κελαδήματα.

— Η Μαρία παρατηρεῖ, ἐκπλήττεται, καὶ ἀκροάεται. Αὐτὴ ἐσυγκι-
νήθη, ἐνευφράνθη· ἴσταται πολλὴ ὥραν παρατηροῦσα τὴν ἀκτὴν, τὸ
ἄνθη, τὰ πτιλωτὰ ἔντομα καὶ τὰ πτηνά· ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων ἔνας
στοχασμὸς τὴν ἀνησυχεῖ, ἀνασκόνεται καὶ περιπατεῖ.

Τάχιστα ἀρχίζει νὰ αἰσθάνεται τοὺς ἐρεθισμοὺς τῆς πείνης· πλη-
σιάζει εἰς εὐρύ τι μέγαρον. Κυρία τις τὴν βλέπει, χωρεῖ πρὸς ὑπάν-
τησίν της, καὶ τὴν νεύει νὰ εἰσέλθῃ τὴν προσφέρει ὥραιάς ὀπώρας,
τὴν ἐρωτὰ ποία εἶναι, πόθεν ἐρχεται, καὶ τὴν εὐρίσκει τοσοῦτον ἀ-
φελῆ, τοσοῦτον ἐπαφρόδιτον ὡςει βλέπουσα αὐτὴν κατάμονον εἰς τὸν
κόσμον, θέλει νὰ τὴν οἰσθετήσῃ. Μεῖνε μὲν ἐμὲ, κόρη μου· ἐγὼ θέλω
εἰσθαι μάτηρ διὰ σέ.

— Η Μαρία ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τῆς κυρίας καὶ ὑπολαμβάνει· εἰσθε
εὐειδῆς, εἰσθε πλουσία, εἰσθε εὐμενής, πλὴν δὲν εἰμπορεῖτε γά μὲν θήσε
μάτηρ.

Καὶ ἔξηκολούθησε τὸν δρόμον της.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἀκούει εἰς τὴν ὁδὸν φωνὴν τινὰ τραγῳδοῦσαν
κατόπιν της· φοβεῖται, ἐπισπεύδει τὸ βῆμα ἀλλ' ἡ φωνὴ ἐκείνη τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΙΟΙΖΑΒΩΛ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΤΟΥ ΙΧΙΩΤΑΠ. Π. ΗΤΟΛΑΥΞ

φωνάζει νὰ σταθῇ. Εἶναι νεανίας τις κατ' οὐλίγους χρόνους προγενέστερός της. 'Η ζανθή του κόμη πίπτει δακτυλιδωτή, αἱ παρειαὶ του εἶναι ἀδραὶ καὶ ραδιναὶ, τὰ ὅμματά του γλαυκὰ καὶ σπινθηροβόλα· αὐτὸς γελᾷ, χαριεντίζεται' ἀκκουμβᾶ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὄμου τῆς Μαρίας.

— Ποὺ πηγαίνεις, ωραία κόρη; τὸ κατ' ἡμὲς ἀποφεύγω τὴν οἰκίαν τῆς μητρός μου· θέλω νὰ ζήσω πάντη ἐλεύθερος· θέλω νὰ διατρέξω τὸν κόσμον· ἔλθε μὲν ἐμὲ μικρά μου.

— Εἴλθε, σὺ θὰ ξεσποῦ ὡς ἀδελφή μου· ἔγω θέλω σὲ ἀγαπήσεις ὅταν ἥλικιαθῶμεν, γινόμεθα ἀνδρόγυνον· θέλομεν εἰσθαι ἐλεύθεροι καὶ εὐδαιμονες.

Ἡ Μαρία κυττάζει συνεζαλένως ἄλλον, καὶ δὲν ἀποκρίνεται ἄλλο παρὰ «Ζητῶ τὴν μητέρα μου», καὶ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν νεανίσκον, ὑποσχόμενον αὐτῇ ἔρωτα, ὡς εἰχεν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν κυρίαν, ὑποσχομένην αὐτῇ πλούτη, ἀπὸ τὸ δασύλλιον καὶ τ' ἀνθη τὰ τόσον καταθέλγοντα αὐτὴν καὶ ἀπὸ τὸ ἀσύλον ἔνθα ἐψάλλοντο οἱ ἄγιοι ὑμνοις.

III

Ἡ Μαρία ἔξακολουθεῖ νὰ ὀδεύῃ νυχθύμερον. Ἡ κόπωσις τὴν καταβάλλει, ἡ πεῖνα τὴν ισχναίνει καὶ ἀμαυροῖ τὰς παρειαὶς της· οἱ πόδες της εἶναι ἀπηυδημένοι, πληγωμένοι, διερήρωγότα τὰ ἴματα. Εἰς τὰ χωρία τῆς κλείσουν τὴν θύραν ζητούσης ἐλευθεροσύνην· τὰ κακὰ παιδία τὴν ἀποκαλοῦν μικρὰν ψωμοζήτριαν, καὶ τὴν ρίπτουν λίθους.

— Διατί νὰ μὲν ἀνοιχθοῦν οἱ ὄρθιαλμοί; ἀνακράζει περίλυπτος ἡ δείλαιος. Ήμην εὐτυχεζέρα ὅταν δὲν εἶχα τὸ φῶς μου· ἡ μήτηρ μου ἦτο πλησίον μου, καὶ ἔγω τὴν ἱκουον. Κατά τινα χειμερινὴν νύκτα εἰσέρχεται εἰς τινα πόλιν. Διαβάίνεις διά τινων ἀγυιῶν, καὶ φθάνει πρὸ εὑμεγέθους τινὸς οἰκοδομῆς. Ἐπὶ τῆς πύλης ἀνεγείρεται σταυρός· πρὸ τοῦ τοίχου λιθίνη Παναγία κλίνει τὴν κεφαλὴν, ὑπομειδιᾶ, καὶ τείνει τεὺς βραχίονας, λαμπάς δὲ καίει ἐνώπιον αὐτῆς. Ἡ Μαρία ἀναχαιτίζεται· ἀκούει ὀλοφυρμόν· ἀθλία τις γυνὴ κεῖται ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἔδαφους ὡς νὰ μὴν ἔζη πλέον.

Ἡ θυγάτηρ κύπτει· ἡ ταλαιπωρος γυνὴ ἀνανεύει πρὸς τὴν θύραν τὸ ὀχρὸν πρόσωπόν της, τὰ ἡμίσθεα ὅμματά της, αἱ τρομαλέαι χειρές της καὶ τὰ χείλη της ψιθυρίζουν εἰσέτην.—Ἀποδόστατε με τὴν θυγατέρα!

— Ἡ λαλιά της! εἶναι ἡ λαλιά της! ἀναφωνεῖ ἡ μικρὰ Μαρία, καὶ θλίβει εἰς τοὺς βραχίονας τὴν μητέρα της, τὴν θερμαίνει, τὴν ἀναζητεῖ διὰ τῶν φιλημάτων της. Ἐν χαμόγελον ἀναφαίνεται δίκην ἀστραπῆς ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς δυστήνου γυναικός.

— Σὲ ἐπερίμενα, κόρη μου.

— Σὲ ἔζητούσα, ματέρα μου.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ) Δ. Α.

ΕΙΣ ΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ»

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΙΝ Τὸ ΑΚΟΛΟΥΘΑ ΒΙΒΛΙΑ.

'Αλφαβητάριον μικρὸν	Π.ν. 1
'Αλφαβητάριον μέγα	» 2
'Αλφαβητάριον Ἰταλικὸν μικρὸν	» 4
Νέον Ἀγγλικὸν Ἀλφαβητάριον. Μέρος Α'. ἔκδοσις δευτέρα	» 3
Συλλογὴ τῶν γνωστῶν Ποιημ. τοῦ Μεγ. Ποιητοῦ Ἰππ. Διονυσ. Κ. Σολωμοῦ	» 45
Τὸ Καύχηλα τῶν Χριστιανῶν Ἑλλήνων Ποιημάτιον ἀνέκδοτον	» 2
Ποιημάτιον ἐπονομαζόμενον οἱ Τεχγῆται εἰς νέον τινὰ Τεχγήτην ὑπὸ Ε. Μ.	» 9
Ἡ Εὔμορφη Βοσκοποῦλα Ποιήμα Νικολάου Δριμυτικοῦ τοῦ Κρητὸς	» 3
Λ' Angelo della Misericordia del Professore L. I. Marzocchi	» 26
Μύθοι τοῦ Αἰσώπου Ἰταλικὸν Μέρος Α', καὶ Β'. ἔκαστον	» 2
'Αναγνωσματάριον	» 3
'Ερμηνεία περὶ τῆς ὑγεινῆς τοῦ βρέφους	» 2
Μηνολόγιον μὲ τὰς ἔορτὰς τοῦ ἔτους καὶ τὰ Πασχάλ. ἀπὸ 1853 μέχρι 1900	» 4
Πίνακες εἰς οὓς εὑρίσκει ἔκαστος ἀκριβῶς τὴν σχέσιν τῆς Τογῆς Λίτρας μετά τῆς Όκαδος καὶ Δρριμίων	» 2
Σύνοψις Ἱερᾶ	» 12
Τσοτοκῶν Διήγημα ἐπονομαζόμενον Γενοβέφα ἢ ἡ Ἀρετὴ Οριζμένους	» 15
Προσκυνητάριον τῆς Αγ. Πόλεως Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ Χρυσάνθου ἐκ Προύσης	» 18
'Ακολουθία καὶ Βίος Τιμοθέου καὶ Μάχρας ὑπὸ Γεωργίου Ἰωαννούλη Ἱερέως	» 9
Κατήγορος τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιαν. Πίστεως τοῦ Ἱεροδιδασκ. Κ. Τυπάλδου	» 4
Φρασεολογικὸν Διάλογον εἰς 5 Γλώσσας Ἑλλ. Ἰταλ. Γαλλ. Ἀγγλ. καὶ Γερμανικήν. Μέρος Α', καὶ Β'. ἔκαστον	» 4
Οὐρανοῦ Κρίσις· ἔκδοσις δευτέρα	» 20
Μητρῷ Ορμηνα για τα Γραμματα κε Ορθογραφη της Ρομεηκης Γλοσσας του	» 9
Γιατρὸν Γιανη Βηλαρά· ἔκδοσις δευτέρα	» 9
Κατήγορος τοῦ Συνταγματικοῦ Πολιτεύματος	» 12
Στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης· Μέρος Α'. ἔκδοσις δευτέρα	» 4
Ἡ πληγωμένη καρδία, δημοτικὴ ποίησις ὑπὸ Παναγιώτου Σ. Συνοδινοῦ	Δρ. 1
Στοιχεῖα Θεωρητικῆς καὶ Πρακτικῆς Ἀριθμητικῆς ὑπὸ Α. Φαττέα εἰς τρία Μέρη διηρημένα	» 5
Ἄρροδίτη τῶν Ἐρώτων ἢ διάδοση τοῦ Τίτιανου Μυθιστόρημα ὑπὸ Ἀλεξανδροῦ Δεμουστέου μεταφρασθὲν ὑπὸ Α. Κ.	» 12
Ἀνθόδη ἢ η Φωνὴ τῶν Ἀνθέων ὑπὸ Ν. Μ. Σ.	» 2
Ἐγγειρίδιον Φυσικῆς ὑπὸ Ι. Π. Πόρλα διδάκτορος τῆς Ιατρικῆς, Χειρουργικῆς καὶ Μαιευτικῆς, Νομοστάτρου Ἀρκαδίας, Καθηγητοῦ τοῦ ἐν Τριπόλει Β. Γυμνασίου κ. τ. λ. ἔκδοσις δευτέρα	» 22

Όροι τῆς Συνδρομῆς.

"Οστις δεχθῇ τὸ πρῶτον Τεῦχος θεωρεῖται ὡς ἐτήσιος Συνδρομητής.

Αἱ Συνδρομαὶ γίνονται εἰς τὸ Τυπογραφεῖον Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

Ἡ Συνδρομὴ εἶναι προπληρωτέα.

Ἡ Τιμὴ τῆς Συνδρομῆς, διὰ μὲν τὴν Ζάκυνθον Πένας 30, διὰ δὲ τὰς ἄλλας Νήσους Πένας 36, διὰ δὲ τὴν Αὐτόνομον Ἑλλάδα δραχ. 4 1/2.

"Ο θελων νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς συνδρομῆς καὶ εἰσπράξεως τόπου τινὸς, θέλει ἔχει συμφέρον δέκα τοῖς ἑκατόν.

Ο ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ θέλει ἀναγγέλλει εἰς τὸ ἔξωφυλλόν του τὰ νεοφανῆ Συγγράμματα, ὃν ἀντίτυπον ἥθελε σταλῆ πρὸς τὸ Τυπογραφεῖον Ο ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

Ο ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ἀνταλλάσσεται μὲν πᾶν Περιοδικὸν Σύγραμμα καὶ πᾶσαν Ἐφήμερίδα.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ